

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 marca 2017 roku w sprawie z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w Ł. przeciwko (...) w S. o zapłatę kwoty 843,35 złotych, Sąd Rejonowy dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi w punkcie 1 - zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 843,35 złotych, w punkcie 2 oddalił powództwo w zakresie roszczenia odsetkowego, w punkcie 3 zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 407,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu (wyrok k. 101; uzasadnienie k. 102 – 105 odw.).

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła pozwana – (...) w S., zaskarżając go w zakresie pkt 1 i 3 sentencji. Zaskarżonemu wyrokowi Skarżąca zarzuciła naruszenie:

1. art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., które miało wpływ na wynik sprawy, a polegało na tym, że Sąd nie rozważył całego zebranego materiału dowodowego oraz nie wykazał przyczyn, dla których zasadniczych dowodów nie wziął pod uwagę;

2. art. 5 k.c., art. 354 k.c. i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 403) przez uwzględnienie roszczenia o zapłatę kosztów odzyskiwania należności pomimo braku podstaw do uznania świadczeń strony pozwanej za wykonane nienależycie.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego orzeczenia przez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, za obie instancje sądowe (apelacja - k. 114 – 116).

W odpowiedzi na apelację pozwanej powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na rzecz powódki kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych (odpowiedź na apelację – k. 124 – 124 odw.).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotowa sprawa podlega rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym uregulowanym w art. 505¹ k.p.c. - art. 505¹⁴ k.p.c.

W postępowaniu uproszczonym apelację można oprzeć na dwóch wskazanych w przepisie art. 505⁹ § 1¹ k.p.c. podstawach: naruszeniu prawa materialnego przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie oraz naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy.

W postępowaniu uproszczonym jeżeli sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (art. 505¹³ § 2 k.p.c.).

Apelacja pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest zgodne z poczynionymi ustaleniami w zakresie stanu faktycznego sprawy i obowiązującymi przepisami. Ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i przyjmuje za własne.

Bezzasadny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c., które miało wpływ na wynik sprawy, a polegało – zdaniem skarżącej – na tym, że sąd nie rozważył całego zebranego materiału dowodowego oraz nie wykazał przyczyn, dla których zasadniczych dowodów nie wziął pod uwagę.

Wbrew zapatrywaniom apelującej, zaskarżone orzeczenie należało uznać za prawidłowe, stanowiące wynik właściwej oceny zebranego materiału dowodowego, bez przekroczenia ram określonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Z niewadliwych i niekwestionowanych ustaleń Sądu Rejonowego, które zostały poczynione przede wszystkim w oparciu o dokumenty przedstawione przez strony, zwłaszcza stronę powodową oraz przesłuchanie powódki, Sąd I instancji prawidłowo ustalił, iż wskazane przez powódkę wierzytelności objęte 5 fakturami istniały i zostały zapłacone przez pozwaną (...) w późniejszym terminie niż wynikający z nich termin wymagalności, który wynosił 14 dni. Ponadto Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że powódka wystawiła pozwanej notę księgową z dnia 13 listopada 2015 roku, obciążającą pozwaną równowartością 5-krotności kwoty 40 euro, jak też, że powódka podejmowała wobec pozwanej czynności windykacyjne polegające na telefonicznym przypominaniu o zbliżających się terminach płatności i prośbach o spłatę zaległości.

Powódka zarzucając Sądowi Rejonowemu brak rozważenia całego zebranego materiału dowodowego oraz nie wykazanie przyczyn, dla których zasadniczych dowodów nie wziął pod uwagę, nie wskazała, o jakie dowody i konkretne ustalenia chodzi. Sama kwestia uwzględnienia powództwa we wskazanym zakresie wiąże się z oceną prawną i stosowaniem prawa materialnego, a nie z oceną dowodów i ustaleniami faktycznymi i nie może być kwestionowana w ramach zarzutów procesowych naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. a jedynie w ramach, podniesionych zresztą przez skarżącą, zarzutów naruszenia przepisów prawa materialnego.

Wbrew wywodom skarżącej pisemne motywy kwestionowanego wyroku pozwalają na odtworzenie rozumowania, które doprowadziło Sąd Rejonowy do wniosków ujętych w sentencji rozstrzygnięcia. Nie zawiera ono luk w zakresie elementów istotnych z punktu widzenia art. 328 § 2 k.p.c., co uniemożliwiłoby dokonanie kontroli orzeczenia, a tylko w takim wypadku można mówić o naruszeniu przywołanej regulacji. Treść art. 328 § 2 k.p.c. wskazuje, że punktem wyjścia dla przedstawienia w motywach pisemnych orzeczenia koncepcji prawnej rozstrzygnięcia sprawy, muszą być poczynione ustalenia faktyczne. Ustalenia te winny odpowiadać postulatowi jasności i kategoryczności. W uzasadnieniu musi też znaleźć odzwierciedlenie dokonany przez sąd wybór podstawy prawnej oceny przedmiotu postępowania, ustalenie znaczenia wybranych przepisów w drodze wykładni oraz proces subsumcji okoliczności faktycznych pod owe normy prawne.

Odwołując się do treści pisemnego uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie można przyjąć, by nie ujęto w nim któregoś z tak opisanych elementów wymaganych ustawą. Wszak Sąd Rejonowy przedstawił ustalony w toku postępowania stan faktyczny i wskazał dowody, na których się oparł. Podkreślenia wymaga, że postępowanie dowodowe skupiało się w rozpoznawanej sprawie na dokumentach uwzględnionych przez Sąd Rejonowy w całości. Wreszcie prawidłowo zidentyfikowano w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia podstawę materialnoprawną żądania powódki i w jej kontekście wyjaśniono przyczyny, dla których uznano, iż ustalone okoliczności faktyczne nie poddają się subsumcji pod przyjętą podstawę prawną rozstrzygnięcia w części przedmiotu żądania zapłaty od pozwanego. W tych okolicznościach zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. jawi się jako chybiony.

Nie ma racji skarżący, gdy czyni Sądowi Rejonowemu zarzut naruszenia art. 5 k.c., art. 354 k.c. i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 roku, poz. 403) przez uwzględnienie roszczenia o zapłatę kosztów odzyskiwania należności pomimo braku podstaw do uznania świadczeń strony pozwanej za wykonane nienależycie.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 roku, poz. 684 ze zm.) wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o którym mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne (ust. 1). W przypadku gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą kwotę, o której mowa w ust.1, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszonych o tę kwotę (ust.2).

Konieczność wprowadzenia regulacji zawartej w art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych do polskiego porządku prawnego wynika z przepisu art. 6 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE

z 16 lutego 2011 roku w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz. Urz. UE L 48 z 2011 roku, s. 1), zgodnie z którym kwota ta powinna być należna wierzycielowi „w przypadku, gdy odsetki za opóźnienia w płatnościach stają się wymagalne”, przy czym stała kwota ma być płacona „bez konieczności przypomnienia jako rekompensata za koszty odzyskiwania należności” (art. 6 ust. 2 dyrektywy 2011/7/UE). Podobnie art. 10 ust. 1 u.t.z. wskazuje, że kwota ta przysługuje wierzycielowi „od dnia nabycia uprawnienia do odsetek za zwłokę, bez wezwania” i stanowi „rekompensatę za koszty odzyskiwania należności”.

Wskazać należy, iż warunkiem sine qua non powstania roszczenia z art.

10 u.t.z. jest upływ terminu zapłaty, od którego należne są odsetki. Ponadto przepisy ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie wskazują, czy wymagane są jakiegokolwiek dodatkowe działania wierzyciela (inne niż wezwanie dłużnika do zapłaty) w celu odzyskania zaległej płatności. Z jednej strony ustawa, zwalniając wierzyciela z prostego obowiązku wezwania dłużnika do zapłaty, skłania do przyjęcia, że ekwiwalent 40 euro należny jest „automatycznie” i wystarczy sam upływ odpowiednich terminów zapłaty, aby wierzycielowi przysługiwało roszczenie o zryczałtowaną kwotę, z drugiej zaś strony, przepisy zarówno ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, jak i dyrektywy 2011/7/UE, mówią o stałej kwocie równowartości 40 euro jako o rekompensacie za koszty odzyskiwania należności (art. 10 ust. 1 u.t.z., art. 6 ust. 2 dyrektywy 2011/7/UE). Z dokumentacji prac nad projektem dyrektywy 2011/7/UE wynika, że autorzy projektu przy ustalaniu stałej kwoty brali pod uwagę minimalne koszty, jakie zwykle wiążą się z odzyskaniem zaległej płatności. Wykładnia historyczna wyraźnie zatem wskazuje, że roszczenie to jest zależne od dochodzenia należności przez wierzyciela. Wydaje się zatem, że jest ono należne tylko w przypadku podjęcia przez wierzyciela jakichkolwiek działań w celu odzyskania należności (stanowisko takie prezentuje Szymon Gołębiowski, N. instrumenty zwalczania opóźnień płatności w ustawie o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, PPH/1/2015, s. 41-42).

Uwzględniając powyższe rozważania uznać należy, że kwota 40 euro ma charakter ryczałtu i wzmocnienie pozycji wierzyciela w tym zakresie polega na uproszczeniu postępowania dowodowego – wystarczy, że wierzyciel wykaże przed sądem sam fakt opóźnienia w zapłacie, aby roszczenie zostało uznane za zasadne.

Sąd Rejonowy prawidłowo zastosował przepis art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, a roszczenie o zapłatę 843,35 złotych z tytułu rekompensaty naliczonej na podstawie tego przepisu zasadnie uwzględnił, uznając że strona powodowa w tym zakresie uczyniła zadość swojemu obowiązkowi.

Nie sposób też zgodzić się z zarzutem naruszenia art. 5 k.c. Podstawową funkcją klauzul generalnych jest zapewnienie normom prawnym dostatecznego stopnia elastyczności. Normy prawne wyposażone w owe klauzule znajdują zastosowanie w odniesieniu do realnie istniejących zjawisk społecznych. Klauzule generalne to konstrukcje otwierające system prawny na zmieniającą się rzeczywistość i pozwalające na modyfikację normy prawnej, jeśli wymaga tego kontekst pozaprawny. Zapewniają one elastyczność i indywidualizację procesu stosowania prawa. Dzięki nim system prawny zostaje wzbogacony o oceny i normy społeczne, a także nasycony wartościami pozaprawnymi. W doktrynie przyjmuje się, iż kryteria oceny, do których odsyła klauzula społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa, są inne niż te, na które wskazuje klauzula zasad współżycia społecznego. Zasady współżycia społecznego są na ogół utożsamiane z zasadami etycznego postępowania. Z kolei klauzula społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa ma na względzie cel i przeznaczenie danego prawa podmiotowego. Odwołuje się ona do funkcjonalnego ujęcia praw podmiotowych, zgodnie z którym prawa te mają określone przeznaczenie i misję społeczną do spełnienia (Kodeks cywilny. Komentarz, red. dr hab. Konrad Osajda 2017, wyd. 15/ art. 5 KC, A. Zbiegień-Turzańska).

Nie można zatem uznać dążenia powódki do skorzystania z uprawnienia, które przecież co do zasady powstaje dopiero z chwilą opóźnienia w zapłacie, za nadużycie prawa, jako sprzeczne z jego społeczno – gospodarczym przeznaczeniem.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł uchybień zaskarżonego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu.

W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów sformułowanych przez apelującą Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 135,00 złotych stanowiącą wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego radcą prawnym ustalone zgodnie z § 2 pkt 2 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1804 z późn. zm.).

Jolanta Jachowicz

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda.

13.11.2017r.